

EDINOST

Oglaš in oznanila se račune po 8 nov. vsakega v potitju; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor bi ga obseglo navadnih vrstic.

Poslana, javne zahvale, osemtnice itd. se račune po pogodbi.

Vsi dopisi se pošiljajo uredništvu v ulici Carintia št. 25. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in inserate prejema upravništvo v ulici Carintia 28. Odprte reklamacije so proste poštnine.

Glasi slovenskega političnega društva za Primorsko.

V edinost je meč.

„EDINOST“
izhaja dvakrat na teden, vsako sredo in soboto ob 1. uri popoldne.

„Edinost“ stane:
za vse leto gl. 6.—; izven Avst. 9.— gl.
za polu leta 3.—; „ 4.50 —
za četrt leta 1.50; „ 2.25 —
Posamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 6 nov., v Gorici in v Ajdovščini po 4 nov.
Na naročbe brez priložene naročnine se upravništvo ne ozira.

Zadnje in današnje številki pridejali smo ruderne listke za vse one naročnike, ki so nam kaj na dolgu. Dotičnike prosimo, da store prej ko prej svojo dolžnost, kajti le takim načinom nam omogočijo, da tudi mi storimo v polnej meri svojo dolžnost. Podpisano uredništvo zastavi hoče vse svoje moči v ta namen, da bode list ugajal potrebam naroda slovenskega. Z druge strani pa prosimo slavno občinstvo, da nas podpira v izvrševanju težke naše naloge.

Uredništvo in upravništvo „Edinosti“.

Govor

slovenskega poslanca dra. Ferjančiča v seji državnega zbora dne 22. aprila 1890.

(Dalje).

Navel sem to, da označim moža, ki se je postavil na čelo društva „Dante Alighieri“. Ruggero Bonghi je označil smoter društva v tem zmislu, da mu (društvu) pripada naloga, obvarovati propada one dežele, katere sme Italija zahtevati po narodnem pravu. Rekel je: „Dante je se svojo lučjo prepodil srednovečno temo. Dal Bog, da društvo, ki se je ustanovilo pod njega imenom, vpeva v to ime, da ne potoneta italijanska kultura in italijanski jezik v ptujem naliivu“.

Še jasnejše nam je smoter tega društva v družbenem organu povedal Giacomo Venezian, ko je — govoreč o položaju Italijanov v raznih delih sveta — rekel (čita): V Tridentu postavili so spomenik nekemu staronemškemu pesniku, ker nas hočejo izzivati. (Klici: Bolzan!). Ob mejah Beneških čuje se kričanje Srbov in Hrvatov, kateri nočejo dopustiti, da se postavi spomenik slavnemu Dalmatincu Nikolu Tomazeju*. Mimogrede bodi omenjeno, da to ni res. (Čita): „Slovenci pogledujejo poželjivo po Furlanskih planjavah in njih apostoli napovedujejo po propo-

vednicah in po cestah vojsko italijanskim rojakom. Društvo „Dante Alighieri“ kliče Italijanom, da se postavijo v bran. Kdor ljubi domovino svojo, mora žnjimi. Italija mora pomagati Italijanom, borečim se za najsvetejša prava“.

Taki so torej nameni, tak je smoter tega društva. Ako pripomnim, da je društvo to stopilo na mesto „Odbora za Trst in Trident“, izvel sem — tako mislim — le posledico iz istin, po meni navedenih. Postavljen je spomenik v Tridentu ni torej drugega, nego protiavstrijska demonstracija. (Ugovarjanje). Uverjen sem, da je mnogo mest po Italiji, katera pogrešajo kinča Dantejevega spomenika in vendar so izbrali uprav Trident za to, da se najprvo tam postavi Danteju spomenik.

Nabira se po vsej Italiji in nabirajo tudi po avstrijskih mestih, kjer stanujejo Italijani. Trident je podaril 10.000 lir, ker menda nima v blagajni svoji avstrijskih goldinarjev (Poslanec dr. Lorenzoni: Še več!) in Tržaški listi nam uprav sedaj javljajo, s kakim entuzijazmom je Tržaški mestni zastop v sobotnej seji dovolil svoto 1000 glid. v ta namen, temu društvu in s takimi cilji.

Ker torej postavljen je Dantejevega spomenika ni drugega, nego demonstracija proti Walterjevemu spomeniku, menim, da ni žalil duha velikega pesnika oni, ki je dal na pozive za nabiranje prilepiti listke, na katerih se je čitalo: Polenta no monumenta. (Poslanec dr. Lorenzoni: Bravo!)

Ako še nadalje navedem, da je nekov Bidischini podaril mestu Tržaškemu nekaj relikvij iz zapuščine Garibaldijeve — kakšne relikvije, se nam ne pove — in ako povem, da je nekov Rimski odbor zaključil, da se te stvari toliko časa ne izroče mestu Tržaškemu, dokler se Trst ne loči

od Avstrije in se združi z Italijo — pojasnil sem — tako menim — na nekaterih izmed obilnih prikazni delovanje in spletke irredente, pojavlja- joče se izven črnorumenih kolov.

In kako se javi irredenta v monarhiji samej? Kdor je le kedaj živel po italijanskih mestih, po mestih v Primorskeji, ta ima gotovo pojem o tem. To zasledujemo že od 1866. leta sem. Spominjam se, da so leta 1866 po nesreči pri Kraljevem Gradu — ko so napotili obilo vojaštva od južne ermade na severno bojišče in ko so se Italijani bližali Gorici — morali iztirati raznih oseb iz Gorice. Odstraniti so morali Favettije, Rismonde, in kakor se vsi zovejo, ker se je bilo bati, da ne bi ti elementi z Italijani skupno delovali, ako bi poslednji predrli do Gorice. Jezik irredente je petarda. To je sicer argument strahopetnežev, ali je glasen argument in v vednej porabi. (Prav dobro! na desni.) Tudi o tem ve vsakdo česa povedati, kdor je kedaj živel po italijanskih mestih. Še danes se živo spominjam nekega dogodka, katerega sem sam doživel. Bilo je ob neke cesarske slavnosti — in petarde so menda v prvi vrsti za to, da služijo kot demonstracijsko sredstvo osobito ob takih dnevih, ki so posvečeni spominu na monarha (poslanec Šuklje: Čujte, čujte!) — bilo je na večer leta 1866. Šel sem po Goriškem glavnem mestu mimo nekega poslopja, v katerem sta bila nastanjena nemško društvo in kavarna in kjer so se shajali elementi avstrijskega mišljenja.

V tem trenutku razpočila se je bomba v veži hiše. Mnogo ljudi je pridrlo skupaj. Zbrali smo se pred poslopjem okrožnega urada (Kreisamt), kjer je bival politični načelnik. V istem trenutku počila je zopet druga bomba. Druzege dne bila je ob povodu cesarske slavnosti v velikej

cerkvi slovesna služba božja. Četrta ure pred začetkom službe božje počila je v spovednici zopet bomba. Bomba ta brezdvombeno ni bila dobro tempirana, kajti nameravalo se je, da počni mej službo božjo. Neka ženska padla je v nezavest in so jo morali odnesti. Bombe pa mečeje leto za letom, navel sem samo jeden vzgled. In naj še omenim leta 1882, ko so določili Oberdanka, da z bombami izvede zlobni, peklenski naklep irredente? Ali zlodejci ostali so vsikdar nepoznani, izvzemši Oberdanka samega in nekega drugega slučajja iz najnovejšega časa.

Ko se je Depretis nastanil v rumenej hiši, vzrastel je še bolj greben irredenti in oddahnila se je. Mož je bil navdahnjen se serdom do Slovanov in je bil toli zaslepljen, da je menil spreobrniti v Italijo škeleče elemente z dobrohotnostjo in dobrotami. Vspeh je bil drugačen. Naseljevanje Italijanov v Trstu se je množilo, irredenta se je organizovala po okrožjih, po vzgledu telovadnih društev. Obravnava, vršivša se meseca februarja t. l. v Trstu proti metalcem petard, spričala nam je, da so našli spise z napisom: Circolo Garibaldi, sezione Pisino. To so vendar dokazi dosledne, razširjene organizacije.

Vrhu tega je Tržaško časnikarstvo okuženo irredentiškim mišljenjem.

Predsednik prekine govornika: Prosim Vas, gospod poslanec, opozorili so me, da se svojim govorom žalite Italijane. To ni parlamentarno in moram Vas grajati. Prosim Vas, da ne nadaljujete v tem zmislu. (Poslanec dr. Ebenhoch: To je le avstrijsko! — Klici na desni: To ni žaljenje Italijanov. On govori le proti Garibaldiju! — Poslanec Fiegl: Svoboda govora!)

Poslanec Ferjančič nadaljuje;

PODLISTEK.

Na jadranskej obali.

Povest; spisal Slavoljub Dobravec.

IV.

„Slovan gre na dan“, ta izrek izpolnjuje se veselo letošnjo jesen v mestnej okolici. Celo pred samim mestnim pragom ujunačili so se zopet Slovenci, celo tukaj snujejo slovensko pevsko društvo in poleg tega ustanoviti mislijo tudi podružnico šolskega podpornega društva, čegar blagi nameni so toli plemeniti in vzvišeni, da ga zavednemu človeku niti ni treba priporočati. Toda to ni lahko na teh tleh, na periferiji slovenstva. Lahoni imajo povsod in z jako pretkano previdnostjo razpete svoje mreže, kamor love lahkomišelnih okoličane, da z njihovim denarjem snujejo in podpirajo šole v njih lastno pogubo, šole, katerih smoter je veleizdajski. Treba torej neustrašljivosti, orjaškega poguma in mnogo čilih moči, da varujejo nezavedno ljudstvo grabljivih in škodoželjnih volkov nasprotne stranke, ki razpolaga z mnogobrojnimi sredstvi, samo da doseže svoj namen: odtujiti Slovence svojemu narodu in prevzvišeni dinastiji ter je učiniti po nekoliko jednake sebi, katerih srce je v Rimu, trehuh v Avstriji.

Sem pridite se učiti narodni pesništvi, trdeči, da naš narod ni vztrajen, da sploh ni ustvarjen za življenje, za samostojni razvoj, da se negiblje, da nema pravih uzorov in da peščica samih revnih Slovencev nema bodočnosti. Tu sem pridite vi črnogledci, ki ste uverjeni, da si nemamo kje iskati opore, da nas je malo! Tukaj se učite spoštovati slavni svoj rod, učite se častiti neumrli spomin slavnih prednjikov; tukaj boste več kot jeditkrat na dan čuli iz ust spoštovanih in cenjenih narodnjakov zatrjevati mnogobrojnost Slovanov, odločnost Slovencev in njihovo naravno nalogo. Tega se strašijo celo naši nasprotniki.

Radioj Stanič ima polne roke dela. Četudi se imenovana prememba ne vrši v njegovem rodnem okraji, kjer že imajo vsa narodna društva, vendar si ne da pokoja. Pomaga, kjer more, nagovarja, vsopodbuja, svetuje in hodi celo sam nabirat udov za novo društvo. Kjer se mu je zdelo, da ima količkaj znanja, podal se je pridobivat novih udov, novih braniteljev za sveto narodno stvar. Pri mnogih veselica občeval je že s Skočirjem in njegovo hčerko, ljubeznivo Olgo, ki se je v tem času razvila liki vrtnica v hladnej pomladnej noči. Lahko bi trdili, da je skoro dovršena krasotica. Njena lepota, njeno kre-

tanje, njeno mišljenje, vse se je na njej nekako dražestno strinjalo. Marsikoje možko oko se je že obrnilo za njo, kakor samo sebi ne hoteč verjeti o tako milej prikazni. Tja se je Stanič podal najprej.

Kakor je bila Olga o svojem prihodu iz šole nevedna o narodnih težnjah in o slovenstvu, kakor tudi o slovanstvu sploh, privadila se je s časoma vsemu in vsled Staničevega prigovarjanja jela je čitati celo slovenske časnike, katere jej je pošiljal neutrudljivi rodoljub. Vedel je že tako izbirati ter jo opozarjati na tvarino in obliko, da se je lepe Olge dovezetno srčice jelo po malem zanimati za razmere bornega lastnega rodu.

Očetu in hčeri se je dozdeval čuden Staničev nenavadni pohod. Olga je bila v velikej zadregi. Po starej, lepej slovenskeji navadi sprejme Skočir odličnega gosta. Videlo se mu je, da ga vsa stvar nikakor ni mnogo iznenadila. Vse njegovo gibanje je pričalo, da ve kaj in zakaj in kako se je vesti v takih slučajih. Sam s seboj je pa dejal: takih pohodov bode, upam, odslej še več, hi, hi! Kdor ima dekleta! Za danes je očka dobro pogodil.

Lepo jesensko popoldne je že po trgatvi, ki letos ni bila slaba, zato pa tudi vinogradnik ni slabe volje. Tudi drugega se je že še pridelalo.

„Gospod Stanič“, dejal je Skočir, „saj se ne vidiva danes prvič. Vsprejeti Vas moram kot soseda. Tudi Vi ste po svojem očetu kmetovalec in vinogradnik. Kot dobra soseda pokusila bova moja črnino. Olga, prinesi!“

V snazno, vendar ne gosposki opravljenej sobi sedla sta za mizo ter se jela pogovarjati o letini, o vremenu, davkih in drugih navadnih predmetih, kakor je že navada o prvem pohodu. Ker nočemo poslušati pogovora, ki obema preseda, nuja se nam lepa prilika, da se ozremo nekoliko po sobi. V kotu na desno od vrat je postelja, o koji lahko trdimo, da je bila, ko je bila nova, jako lepa, a zdaj je že močno oglodana, vendar ne preveč. Pregrinjalo je čipkarsko delo najnovejšega ukusa, izvestno Olgin izdelek. Nad posteljo na zelenkaste pobarvanej steni visi v črnem okviru s šipo pozlačena podoba božje Porodnice s sv. Višarjev. Pod njo je več manjših podob s pozlačenimi okvirji, gotovo svetih spominov na različne božje poti, po kojih je Skočir mnogo prehodil. Bil je v svojej boljšeji dobi na sv. Višarjih, na Brezji, v Ljubnem, pri sv. Joštu, kjer so sv. „štenge“, pri sv. Krvi, na Šmarnej in Žalostnej gori, na sv. Gori pri Gorici; vse to lahko sodimo po raznih „odpuških“, ki vise na steni. Če bi pa

Dozvolim si pojasniti gospodu predsedniku, da je predmet mojemu govoru ireidenta in da nemanim za Avstrijo dobro in pošteno mislečih elementov. Mislim, da je v interesu države, da se vendar enkrat ta stvar na tem mestu primerno razjasni. (Posl. Ghon: Ves govor bil je žaljenje dobromislečih avstrijskih Italijanov. — Posl. Lorenzoni: Rekel je, da je Dantejev spomenik protiaustrijska demonstracija!)

Predsednik: Govornik se je že moral posluževati žaljivih izrazov, ako se italijanski poslanci res čutijo žaljene.

Poslanec Ferjančič: Namen mi je dokazati, da je le v interesu države, ako obračamo pozornost svojo tem razmeram in jaz smatram za svojo dolžnost, da pokažem, kako podoba so zadržile te razmere, osobito v zadnjih letih, kar morem dokazati samimi istinami.

Zadnji junaški čin ireidente pod Depretisom bil je pretečenega leta vzprejem avstrijskih poslancev ob njih prihodu v Trst — vzprejem s petardami. (Prav res! na desni.)

Ali tudi te petarde bile so slabo prirejene, kakor ona v velikej cerkvi v Gorici. Tudi tem petardam bilo je namenjeno, da počijo, ko dojde posebni vlak v Trst. (Poslanec dr. Woldrich: To smo mi doživeli!) Veseli me, da imamo mej nami priče o tem dogodku.

To je bil sicer čin ireidente, ali, kakor da je hotel oficijelni Trst popolniti impertinenco ireidente, vravnali so vse tako, da se nam je vidilo — gospodje mi bodo to pritrdili, — kakor bi bili v deželi sovražnika. (Prav dobro! na desni. — Italijanski poslanci ugovarjajo. — Posl. Steinwender: Ne, bilo je tam prav prijetno. — Veselost). Vsaj tudi nismo pričakovali slavnosti, ker smo bili vabljeni od druge strani. Ali pričakovati smo smeli, da se nas bode vzprejelo uljudno in spodobno, kakor je to navada pri občevanju z ljudmi.

Opomnim samo, da je predsednik avstrijskega drž. zbora stanoval v 4. nadstropju, (Čujte, čujte! na desni.) da so mu odkazali malo sobico in še v tej ni sam stanoval. (Čujte, čujte! na desni.) Opomnim nadalje, da je moral deželni glavar Kranjski ob 11. uri zvečer z ženo in otrokom na ulici stati, ker so zanj določene prostore drugim oddali, in da ni vedel, kam bi položil trudno svojo glavo. (Čujte! čujte! na desni)

Vsakdo iz med nas je doživel česa

hoteli biti odkritosrčni. morali bi povedati — če bi Skočir pravil sam, ne konča do jutri — da se ni ogibal niti manjših božjih poti, kakor k sv. Jeronimu na Nanos; potem je bil Skočir tudi na Planinskej gori, pri Vremskej M. Božji, v Logu pri Vipavi o „pastirskem“ prazniku sv. Jerneja apostola. Pozabil ni niti peljati se na otok „Grad“ pod Celej in o godu sv. Nazarija v Koper, da mu blagoslovijo nabrane cvetice kot zdravilo ljudem in živini; da ne spominjamo sv. Jošta v Ricnjih, kjer je bil vsako leto in cerkvice na Repnem taboru, katero je navadno obiskoval o „šmarnih“ mašah.

Zavese pri oknih so bile delo najnovejšega časa, kakor tudi mnoge posodice s cveticami, ki so dokaj ljubko stezale svoje pestrobojne glavice skozi okna k ljubemu solncu. Če omenimo še omare za obleko in predalnik s tremi predali, olupšanimi z umetno in somerno rastočimi klinčki, kakor v podobi line, našli smo, razven nekoliko stolov, ki so bili tudi, kakor vse drugo, nekam starinske oblike — vso sobno opravo. Splošen utis nepretesne sobe ni bil sicer ničesar nenavadnega, vendar snaga in red, ki sta bila v vseh rečeh, dajala sta vsemu skupaj neko posebnost, da se je človek čutil pod tem stropom kmalu povsema domačim.

(Dalje prihodnjic).

neprijetnega in je odšel iz Trsta zagrenjenimi čustvi. To so resnice, katere nas silijo, da o njih mislimo, in katere so znak situacije v Trstu. Ali denimo, gospodje moji, da bi došlo v Trst 50 ali 20 poslancev italijanskega parlamenta, to bi videli, kakov sijaj bi gospoda kazali; (Živahno odobravanje na desni); to bi videli, kako bi jih častili in kako bi se trudili, da jim mudenje v Trstu napravijo prijetno! (Pritrjevanje na desni.)

Politika prešnjega namestnika se je ponesrečila. Nezmisel te politike nas je tako daleč dovela, da so vsi slojevi, vse razmere v Trstu in po Primorskem razjedene po iredentizmu. Stanje je postalo neznosno in potreba premenbe bila je nujna. Ta prememba se je izvršila. Odahnili smo se, ko je prišla ta prememba; osobito se je oddahnil narod slovenki, ki je sosed italijanskemu, ko je padel mož, kateri je se železno roko potlačil vsak slovenski migijej. (Poslanec Šuklje: Tako je!)

Govorili smo najboljšo nado, da se bodo stvari na boljše obrnile.

Celo „Reichswehr“, katero glasilo je gotovo v to poklicano in nesumno, (Prav res! na desni), izrekla se je, da ne kaže v Trstu še nadalje tirati italijanske politike in se opirati na italijanski element. Za nemško politiko pa ni tal.

Nasvet tega lista je bil, opirati se na slovenski element, ki je že tako ali tako v večini. (Klici na levi: Aha!) Prosim, da mi ne posegajte v besedo. „Reichswehr“ se je sklicevala na Dalmacijo, na upravo Rodiča in na vspehe te uprave; pripomnila je, da je od Rodiča sem ireidenta izbrisala Dalmacijo iz vrste onih dežel, katere bi se trebalo Italiji pridobiti. Toda neso hoteli slušati dobrega sveta, naj je že prišel od te ali one strani.

Izročili so potem vlado v Trstu možu, ki je tudi do tedaj že sovladal. Dvomimo, da bi imel ta mož, pred katerega očesi je ireidenta vzrastla in se ojačila, — denimo, da ima res dobro voljo — dovelj sile in moči, pobijati ireudento in jo iztrebiti.

Do tega je malo upanja, ako motrimo razmere, ki so nastale v Trstu in po Primorskem po rečenej osebnej premembi.

Bile so volitve v mestni svet, ki je zajedno deželni zbor. Pričakovali so od teh volitev, da se bodo nove razmere pokazale v luči, Avstriji prijaznejšej. In kaj so dosegli? Mesto štirih ekstremnih mož volili so v mestni zastop, oziroma deželni zbor, štiri zmernejše. Mej drugimi je padel dr. Piccoli, kateri je igral, kakor se spominjate, posebno protiaustrijsko ulogo v zadevi konsula Durando. Tako so sestavili deželni zbor in mestni svet in volili so starega župana.

Ali ta je takoj začetkoma v prvem svojem nagovoru zavzel tako stališče, katero nikakor ni bilo po tem, da bi v Slovincih vzbudilo zaupanje, bodisi do mestnega zastopa, ali pa do vlade.

Spomnil se je v svojem nagovoru tudi slovenskega elementa v Trstu, kar se dosedaj ni dogajalo. In zakaj je tako storil? Samo zato, da bi Slovincem pokazal, kdo je gospodar. Po nekaterih, sicer prijaznih besedah rekel je: „ako bi pa nastopili predrzni agitatorji, kateri bi hoteli rušiti mir mej prebivalci mesta in onimi okolice, kateri bi zahtevali prenapete in absurde stvari, (Posl. Steinwender: No, kaj hočete?) kateri bi sejali razpor mej ljudstvom, potem, gospoda moja, zgrabimo za ščit jedinstvi, da visoko držimo našo latinsko kulturo, jasno to hčerko preteklih stoletji. (Posl. bar. Hackelberg: Bravo!)

No, kakšne pa so te prenapete, te predrzne zahteve Slovincem? Slovinci zahtevajo, da bi magistrat, ki je vendar politična oblast, vzprejemal in reševal slovenske uloge; Slovinci zahtevajo, da bi smeli svojim zaslužnim možem postavljati nagrobne spomenike se slovenski napis (Klici na desni: Kar se jim zabranjuje!); Slovinci zahtevajo podpor za verske na-

mene, o katerih se pač reči sme, da bi služili le Slovincem, kajti Italijani itak ne obiskujejo cerkva (posmeh na levi); oni zahtevajo slednjič, da dobe 2000 v Trstu živečih slovenskih otrok jedno slovensko šolo. (Posl. Šuklje: Jedno šolo za 2000 otrok!)

To so tiste prenapete in absurde stvari, katere zahtevajo Slovinci; in tisti predrzni agitatorji so pa taki-le, kakor vidite tukaj-le jednega mej nami v osebi poslanca Nabergerja. (Posl. Šuklje: da, tako-le izgledajo!)

Da tak nagovor ne more vzbuditi zaupanja do mestnega zastopa, je jasno.

Toda mestni zastop vprl se je tudi vladi, ker je ta-le, boječa se demonstracij, prepovedala prepeljavo ostankov umrlega italijanskega pesnika, kateri je poznal Trst le kot neodrešeno mesto; s temi ostanki imele so priti tudi rečene Garibaldijeve relikvije.

In kako stališče je zavzela osrednja vlada ob tem vprašanju? Mi vemo dobro, da si vlada ne more vsvariti lokalnih faktorjev, kakor bi hotela; ali toliko bi že smeli zahtevati, da bi šla vsaj pri onih naredbah, katere more urediti po lastnej volji, slovenskemu, po lokalnih faktorjih tlačnemu elementu na roko in da ne bi dopustila, da ta element ovirajo v njega razvitju. Toda osrednja vlada ne ugodí prošnji 1400 očetov za jedno slovensko šolo s praznim izgovorom, češ, da je rečeno, od 1400 očetov podpisano prošnjo vzelo v roko in jo napotilo do raznih istanc neko društvo, katero formelno ni bilo v to opravičeno.

Toda jaz mislim, da bi bila dolžnost vlade, ko je zvedela o tej potrebi, zahtevati od mestnega zastopa, da otvori jedno slovensko šolo.

Osrednja vlada osnovala je Italijanom v Trstu državno obrtno šolo z izključljivo italijanskim poučnim jezikom, dočim je našo prošnjo, da bi se na tej obrtnej šoli osnovali tudi slovenski oddelki, odbila. Mi moramo toraj dopustiti, da se italijančijo naši dečki, ali pa se morajo odpovedati obiskovanju šol.

Osrednja vlada namerava tudi v Trstu osnovati izključljivo italijansko učiteljsko pripravnico. Pravim, da namerava, ker budgetni odsek, ne poznajoč obstoja in razširjenja ireidente, zahteva, da glasujemo in da tako rekoč pozovemo vlado, da v Trstu osnuje rečeno učiteljsko pripravnico. Jaz menim, da bi bila taka pripravnica v Trstu odveč, kajti potrebnih učiteljskih moči morejo si pridobivati od italijanskega oddelka učiteljske pripravnice v Kopru in od italijanskega oddelka ženskega učiteljskega v Gorici.

Ako ustanove v Trstu učiteljske, obiskovano bode gotovo prav obilo; vzgajilo se bode toliko učiteljskega materijala, da ga ne bode moči v Trstu namestiti. To osojbe namestiti bi po vsem Primorskem, in če ne to, gotovo pa po Tržaškej okolici. In kakor stvari stoje, bi se po tih, slovensčine nezmožnih učiteljih gotovo ne širil avstrijski duh po šolah okolice.

Stvar sega pa še dalje. Govori se celo o italijanskem vseučilišču; Tržaški listi vedo tudi povedati, da je gosp. minister Tržaškim poslancem v tem pogledu upanje dal. (Čujte! čujte! na desni.) Ako pa osrednja vlada po snovanju izključljivo italijanskih zavodov za to skrbi, da se pretrže vsaka duševna zveza italijanskega prebivalstva z notranjem Avstrije; ako vlada italijansko mladino tako rekoč omejuje na italijanski pouk in na italijansko mišljenje in čustvovanje, potem pa dela nevede onim na roko, kateri trdijo, da stvari gredo tako pot, da morajo kmalu dozoreti in da bode dežela ta Italiji pripadla kot zdel sad. Glede namerovanega vseučilišča, katero pa je nepotrebno, ker imajo Italijani na vseučilišču v Inomostu svoj italijanski oddelek, bodi mi dovoljeno navesti karakterističen glas, namreč glas

profesorja Tullio Martello. Besede te je izustil v svojem nastopnem govoru v Bolonji. Govoril je o važnosti vseučilišč. (Čita.) „Tudi Avstrija pripoznava vseučiliščem toliko važnosti, da nikakor ni hotela ustanoviti v Trstu vseučilišča, dasi so jo v to silili Gorica, Istra in Trident. Avstrija ve dobro, da ne bi z ničemur tako pospeševala izgube svojih italijanskih provincij, nego z ustanovljenjem zavodov za višje izobraženje.“ Ako že italijanski vseučiliški profesor goji take nazore, potem pa res ne morem razumeti, da se avstrijska naučna uprava ne spodtika ob ustanovljenjem vseučilišča v Trstu.

Naslikal sem Vam kolikor moči na kratko razmere, kakor so se razvile na Primorskem; menim, da sem vzbudil v Vas prepričanje, da se v Italijo težje elementi ne dajo pridobiti z dobrohotnostjo, in da te elemente mora poprijeti močna roka. Skliceval sem se na nek vojašk strokoven list, poudarjal sem, da ako hočejo, da se razmere po Primorskem razvijejo v mirnejšem zmišlu, ni treba družega, nego izpolniti pogoje razvitku slovanskega prebivalstva ob Adriji, katero ne išče in ne more drugje iskati svoje rešitve, nego v Avstriji; zakličem torej vladi: Slovani so poklicani branitelji Adrijanskega obrežja, katero je Avstriji življenja pogoj proti italijanskej poželjivosti. V interesu države je, da se razvitje Slovanov ne le ne ovira, ampak da se kolikor mogoče pospešuje. (Pohvala na desni. — Govorniku častitajo njega somišljeniki.)

Politični pregled.

Notranje dežele.

Poročilo o 389. seji državnega zbora dne 22. aprila. Nadaljno obravnavanje ob proračunu.

Ko so razne peticije izročili dotičnim odsekom, oglasil se k besedi ministerski predsednik grof Taaffe, da odgovori najprvo na interpelacijo posl. dra. Engela in drugov radi postopanja oblastnij proti jednemu delu češkega časopisja in proti poslancem in družtvom; — in potem na interpelacijo poslanca dra. Exnerja radi postopanja redarske oblasti ob priliki izgredov na Dunaju; in slednjič na interpelacijo dra. Riegerja in drugov radi ukrepa Pražkega namestništva, da mora Pražki magistrat z župnim uradom avgabsburške konfesije občeovati v nemškem jeziku.

Proti točki „prinos za pokritje stroškov za skupne zadeve“ govorila sta poslanca dr. Vašaty in generalni govornik poslanec Türk. Vašaty je govoril jako ostro proti vladajočemu militarizmu; rekel je, da nečejo čuti glas ljudstva, kateri kliče: narodi zahtevajo, da se jih dobro vlada in nečejo vojske. Celo na Nemškem rase nevolja proti militarizmu. Delegacije neso izraz javnega menenja, ker slovanska večina tam ni zastopana. Zveza z Nemčijo je nepotrebna in je škoda tolikega narodnega kapitala, ki se potroši v ime te zveze. Nemčija ne vpliva samo na vnanjo politiko Avstrije, ampak se meša tudi v naše notranje zadeve. Govornik navede več vzgledov. Po odhodu Bismarka nam ni ostalo družega, nego izguba neštivilnih milijonov narodnega kapitala, beda, ubožstvo in izguba dragocenega ruskega prijateljstva.

Generalni govornik Türk je očital nemške liberalnej stranki, da opravlja vladi „Stiefelputzerdienst“ in je potem polemiziral proti predgovorniku.

Proti točki „centralno vodstvo“ je proti govoril mladočeški poslanec dr. Herold. Vlade navidezno dobrohotstvo do češkega naroda bila je le hinavščina. Pridobitve, o katerih se vedno govori, pri-

boril si je narod sam, brez vlade — da: proti vladi. Pravijo, da imamo avtonomistično večino v državnem zboru, toda uprava in postavodaja gibljeta se vedno po starem tiru centralizacije. Vlada je po svoji neodkritosrčnosti povzročila tako nezadovoljnost v narodu, da to stanje v interesu države ne sme dolgo trajati. Kar Nemci hočejo, to so odkrito povedali: hegemonijo. Govornik je potem na dolgo polemizoval proti češko-nemški spravi in pojasnjeval postopanje oblastnih proti mladočeški stranki. Govornik je zahteval sprave z narodom češkim na Češkem, Moravskem in v Šleziji, ter zaključil: Kdor hoče, da bode Avstrija obvarovana proti vsem nevarnostim, ta bode pojml naše stališče, je priznal patrijotiškimi in nas ne bode v bodoče tu obrekoval in zasramoval.

Za to točko sta potem govorila poslanca dr. Rutowski in Fišera, proti posl. Kyrle. Ostali poslanci izvolili so si generalna govornika: z jedne strani posl. Wrabetza, z druge pa posl. dra. Ferjančiča. Wrabetz je govoril o velikih bremenih mesta Dunajskega, katere bi prav za prav morala nositi država, ter je dolžil vlado, da je kriva na sedanjih izgredih, ker je bila preprizanesljiva proti antisemitom. Generalnega govornika dra. Ferjančiča govor prinašamo na drugem mestu. Na to je došel k besedi poročevalec dr. Kathrein, kateri je zagovarjal češko-nemško spravo proti napadom Mladočehov. Glede izgredov omenja, da se oni, ki nosi v srcu svojem krščanske nauke, ne bode nikdar oblastim siloma uprl.

V 390. seji dne 23. t. m. bila je na dnevnem redu točka „državna policija.“ Proti je govoril posl. Kronawetter. Njega govor opiral se je na socijalistično podlago. Posl. Pernerstorffer je hudo in razžaljivo napadel policijskega predsednika barona Krausa,

V 391. seji dne 24. t. m. odgovarjal je policijski predsednik baron Kraus na napade poslanca Kronawettera in žaljenja posl. Pernerstorfferja. Mej sejo prišlo je do hudega spora mej dr. Kronawetterom in poročevalcem dr. Kathreinom. Rusin Ozarkiewicz je tožil o pritiskanju in zatiranju Rusinov.

V 392. seji dne 25. t. m. obravnavali so o vladnej predlogi z ozirom na bedo na Češkem, Kranjskem in Primorskem. Namenjene svote smo že prijaviili, omenimo le, da je državni zbor vzprejel resolucijo, katera vlado pooblašča, da sme, ako treba, uporabiti tudi večje svote, nego so določene v predlogi. Za tem se je nadaljevala proračunska debata, pri kateri pa ni bilo nikacij posebnosti.

V 393. seji dne 26. t. m. bila je v obravnavi točka „deželna bramba.“ Posl. Kreuzig je želel da se preustroji vojaško pravosodje. Vojni minister je opomnil, da pri sklicevanju rezervnikov k vajam je težko povsem ugoditi željam z ozirom na žetev in setev, kajti razmere neso povsod jednake. Izbrati je torej treba povprečne termine. Na družinske razmere ni mōči ozir jemati, ker se itak sklicuje v omejenem številu.

Zatem so začeli obravnavati ob proračunu naučnega ministerstva. Poslanec Klun govoril je tudi o Tržaških razmerah. Govor čemo priobčiti doslovno. Tudi minister Gautsch se je obširno bavil se Slovenci. Na ta govor hočemo v prihodnji številki reflektovati, ker nam danes prostor tega ne dopušča.

Vnanje države.

Rumunska zbornica se je sešla v posebno zasedanje. Ministerski predsednik prečital je posebno kraljevo poslanico. Obravnavali bodo o kreditu za vtrdbe.

Dne 27. t. m. bile so v Parizu volitve v mestni svet. Bilo je voliti 80 zastopnikov, toda odločenih volitev je samo 21, za vse druge bode trebalo ožjih volitev. Republičanski listi so jako

zadovoljni z vspehom, ker ga smatrajo za popolni poraz boulangistov. Glasila teh poslednjih pa upajo, da jim ožje volitve ugodnejše izpadejo. Monarhični listi pa zopet trdijo, da so volitve dokaz, da se je konservativna stranka na novo vtrdila.

Nekemu listu v Bukarestu pišejo: Major Panica ni z drugimi jetniki skupno zaprt, kakor se je mislilo. Prepeljejo ga namreč vsaki večer v drugi zapor: ali v kako stražnico, kako šolo itd., kjer ga strogo stražijo. V ožgled bližajočej se obravnavi proti majorju Panici pomnožili so posadko v Sofiji za 2 polka pehote, da zatrejo že v kalu vsako demonstracijo.

Domače vesti.

Konfiskacija. Prvo izdanje našega lista konfiskovalo je ces. kr. državno pravdnštvo radi domače vesti o delalskem gibanju.

Mir njegovej duši. Na večer 25. t. m. umrl je na Reki jeden najvrednejših hrvatskih sinov: Ivan Fiamin, opat in župnik Reški. Porodil se je na Voloskem — bil je sin tužne Istre. A bil je zvest sin naroda svojega, zvest do preranega groba. Tudi hrvatska knjiga zgubila je v njem zvestega zaščitnika, osobito za „Matico Hrvatsko“ je rad pisal. Slava Fiaminovemu spominu!

Nov odvetnik. Dne 25. t. m. vpisan je bil v listo advokatov tržaške komore se sedežem v Pulji gospod dr. Matko Laginja. Novi odvetnik se kmalu poda na svoje mesto.

Odlični gosti v „Slovanskej čitalnici.“ Predsinočnjem zbrala se je odlična družba v prostorih „slov. čitalnice“. V prvej vrsti omenjamo presvitl. nadbiskupa Barskega (Antivari, Črnogora) Simona Milinoviča, narodnega pesnika Jovana Sundečiča, tajnika presv. biskupa, gospoda Radića, opernega pevca g. Josipa Nollija, odličnega slovenskega rodoljuba g. Ivana Hribarja itd. Zabava v tej odličnej družbi bila je jako prijateljska in animirana. Krasno slovensko petje je kaj ugajalo slavnim gostom.

Iz državnega zbora. V seji dne 28. t. m. pritoževal se je poslanec Nabergoj o pomankanju slovenskih šol v Trstu in okolici. Dokler ne izdajo dotične šolske postave, treba je za to skrbeti po poti naredeb. Govor priobčili bodemo po stenografskem zapisniku.

Za podružnico družbe sv. Cirila in Metoda v Trstu darovala je družabnica „Tržaškega podp. in bralnega društva“, gospodičina Marija Merijašič, ker se ni mogla vdeležiti veselice dne 27. t. m., 2 gold. — V gostilni g. Lukše na Proseku zbrani „Hajdrihovci“ darovali so 1 glđ. 63 kr.

Družbi sv. Cirila in Metoda na Greti daroval je gosp. Zelen Josip, posestnik v Senožcah troške iz neke kazenske razsodbe v znesku 2 glđ. 20 kr., na korist slov. otroškega vrta v Rojanu.

Vzorno rodoljubje. Nesmo našli primernejšega naslova tem vrsticam, posvečenim nedeljnemu koncertu v gledališču „Armonia“. Že mnogokrat smo hvalili rodoljubje Tržaških Slovencev, tako, da se nam je bilo skoro bati, da bi nas kdo ne dolžil samohvale; toda ne moremo si pomagati, tudi danes ponavljamo isto, zato, ker moramo, ker odgovarja resnici: v Trstu je vzorno rodoljubje doma. Nedeljni večer bil je časten večer za Tržaško slovenstvo; vse je tekmovalo, vsak je hotel po svoje pripomoči, da bode imel veliki koncert sijajen vspeh — v materijalnem obziru za družbo sv. Cirila in Metoda, v moralnem pa za našo narodno stvar v obče. In tako je bilo. Že vdeležba je bila veličastna: lože, sedeži, pritličje, galerija — vse je bilo razprodano. In kak prazničen vzduh vel je med zbranim občinstvom. Naš tam-

burški zbor pohvalili smo že večkrat, a ne bi govorili resnice, ako ne bi zadržali, da tako precizno neso še nikdar udarali, kakor ta večer. Občinstvo je burno odlikovalo ta zbor in njega neutrudno delujočega vodjo. Tudi pevski zbor rešil je svojo nalogo povsem ugodno, osobito je dopadala „Istarska himna“. Igra „Blaznica v prvem nadstropji“ vzbujala je obilo smeha, samo na sebi živahno dejanje vršilo se je gladko. A temu se ne smemo čuditi, ako vemo, da stopijo na pozorišče moči, katerih dobro ime je že vtrjeno mej nami. Nam ne ostane drugega, nego da izrečemo iskreno zahvalo vsem sodelujočim, osobito pa gospej Ščukovej, gospodičini T. Nadliškovéj in zaslužnemu gosp. Borovščaku. Sedaj se pa obrnimo do slavnega našega gosta, ki je bil ta večer tako rekoč oš, okoli katere se je vse vrtele. Petja njegovega ne moremo analizovati, ker — bodimo odkritosrčni — nemamo v to potrebnih zmožnosti. A drugi gospodje so nam zadržali, da je Nollij umetnik, na katerega smemo ponosni biti, bodisi z ozirom na obsežje in milino glasu, kakor tudi na izborno šolo. Glavna stvar pri Nolliju pa je, da čuti to kar poje. Vtis pesmi „Kje dom je moj“ bil je velikanski, silovit — poleg pisatelja teh-le vrstic v loži sedečemu gospodu prišle so solze v oči, poslušajočemu navdušeno propoved pevca-buditelja, da ta zemlja, na kateri stojimo, je naša zemlja, zemlja slovenska. In kako je gosp. Nollij vse to akcentiral, to se ne da verno vpisati. Ali slavni naš gost je bil v dno svojega srca prepričan o resnici, da je ta zemlja res naša zemlja in to svoje prepričanje vlil je, divno pevajoč, v naša čustva. Občinstvo je zaporedoma prirejalo navdušene ovacije slavnemu pevcu. Poklonili so mu tudi lovorvenec.

Sodba vsega občinstva bila je soglasna: bilo je krasno, lepše ni moglo biti. Pripomniti nam je še, da so mej koncertom rodoljubne gospodične šopke prodajale na korist družbe sv. Cirila in Metoda. Tem načinom nabralo je nad 50 glđ. čistega dohodka. Natanjčen račun priobčili bodemo v bodočej številki.

Občni zbor „delalskega podpornega društva“ bode v nedeljo, dne 4. maja t. l. ob 4. uri popoldne v dvorani hotela „Europa“. Vabijo se gospodje člani, da se tega zbora polnoštevilno udeleže.

Deputacija delalcev tovarne za plin došla je včeraj v naše vredništvo. Pritoževali so se, da jih delalci družih tovarn sovražijo, ker nečejo praznovati 1. majnika. Praznovati rečenega dne pa nikakor ne morejo, ker bi sicer mesto v temi ostalo. Njih posel je tak, da morajo priti tudi 1. majnika na delo. Pač pa zahtevajo delalci rečene tovarne 8 urno delo na dan in opirajo zahtevo svojo na trditev, da je njih delo izredno težavno in utrudljivo, kakor nikjer drugej. Počakati hočejo 15 dni na odgovor na to zahtevanje in ako do tedaj ne dobe ugodnega odgovora, prisiljeni bodo, opustiti delo. Odhajajoči so nam pa zagotovili, da nikdar nečejo kreniti s postavnega, mirnega pota.

Tržaške časnikarske kavke zagnale so se v državnega poslanca dra. Ferjančiča ker se je predrznil osvetiti v državnej zbornici nezakonito vedenje in protivstrijsko delovanje primorskih Italijanov. S posebno srčnostjo se spravljajo nanj „Cittadino“, „Piccolo“ in „Indipendente“ ter zavračajo kot „hudobno laž“ vse verodostojno dokazovanje slovenskega poslanca. Ne da, bratec „Cittadino“, resnica v oči bode, zatogadelj se ti s svojo prirojeno breznačelnostjo zaletaš v odločnega poslanca ter zanikaš njega resnično dokumentovanje? „Cittadinu“ se vidi deloma resnično samo to, kar je dr. Ferjančič spregovoril o bivanju državnoborskih poslancev v Trstu; „Piccolo“ se čudi najivnosti Slovencev, kateri za 2000 slovenskih otrok tirjajo v mestu slovensko ljudsko

šolo! Naj bi pač slavna vlada vendar enkrat spregledala ter uvidela opolzlo pot, po kojoj vodi svoj politiški voz na Primorskem. Resnični dokazi dra. Ferjančiča in družih slovenskih poslancev naj bi jo spametili.

Batrahionahia. Nedavno smo poročali, da je uredništvo rudečega „Indipendenteja“ prevzel zloglasni Rašković. Izročil mu je je pajdaš Clarizza, kateri je o tej priliki izdal brošuro, v kojoj osvetuje lahonsko golazen, ki lazi okrog tega lista, ter je zakrivila, da mu ni bilo več mōči ostati pri listu. Iz brošure se zve marsikaka obšodba sedanjih gospodarjev tega ultralahonskega glasila. Očka „Cittadino“ obžaluje čin Clarizze, da je izdal neke tajnosti ter imenuje list „zaslužen“ za italijanstvo v Trstu, čeprav se mu navidezno vedno roga in ga pobija. Mi z naše strani bi radi videli, da bi se gospodje pri „Indipendentiju“ jeli dobro lasati ter bruhati na dan neke tajne, smrdeče po iredentizmu. Ali tega nečejo storiti, kajti gre vsim za — panjoko. Rudečkar Rašković je vredništvo že odložil ter je sprejel nek nič manj rudeči Reggio.

Iz Trsta se nam piše: Velečenjeni g. urednik! Ud okrajne blagajne se mi je pritožil, da je bil bolan preko mesec dni, a ker so dotična pravila v italijanskem jeziku, jih ni mogel razumeti. Tretje osebe, katerim jih dal prečitati, so mu jih slabo raztolmačile. Posledica je bila, da je zgubil pravico do podpore. Pritožil se je pri družtvenem zdravniku, rekoč, da ne bi trpel škode, ako bi bila pravila tudi v slovenskem jeziku. Čital bi jih bil sam in ne trebalo bi trpeti njemu in njegovej družini. Pa kaj mu je dr. Bruner odgovoril? Ako neste z možni italijanskega jezika, se boste pa morali naučiti!! Naj povzdigne glas, kdor more! Po zadnjih volitvah v drž. zbor imel sem priliko govoriti z gosp. Mladoičem (nadzornikom rudečih, t. j. Božičevih postrežekov) o minolih volitvah. Kritikoval je postopanje svojih somišljenikov, češ, da ne napravijo nobenih shodov in izletov, a v bodoče čejo postopati po izgledu ščavov, namreč, začeli bodejo že leto popred prirejati izlete in shode po okolici; (začeli pa so v resnici že lani) plačevati čejo za vino, in s tem zmešati glave okoličanskim nezavednežem. Tim načinom menijo pri prihodnjih volitvah zmagati.

Nekdo drugi nam piše: Bil sem navzoč pri seji mestnega zbora v soboto dne 19. t. m. Ko se je razpravljalo o dovoliti 1000 glđ. za Dantejev spomenik v Tridentu nastal je na galeriji buren krik in rokoplosk. — Galerija bila je prenapolnjena. Mej kričečimi in z rokami tolčečimi opazil sem dva človeka: jeden je bil znani gosji pastir iz Barkovelj, drugi pa „Fragola“ junior iz Barkovelj — katerega oče je rojen v Vipavi in mati na Kontovelju! „Evviva sangue purissimo Italiano“!

Uljudna prošnja do gosp. župnika pri sv. Jakobu. V tej fari obstoji „Bratovščina sv. Cirila in Metoda“. §. 2. pravil te bratovščine slove: „Namen Bratovščine je češčenje slovanskih apostolov sv. Cirila in Metoda z različnimi cerkvenimi svečanostmi in posebno sv. mašami in cerkvenim petjem v slovenskem jeziku, kolikor to dopušča družtveno premoženje.“ Do nedavno vršila je „Bratovščina“ po možnosti prelepi ta svoj namen. Ali tudi to se je prenehalo po prizadevanju sedanjega gospoda župnika. Veleč. gosp. župnik je raznimi sredstvi dosegel, da pevci nečejo več slovenski peti. Mi vemo že davno, da veleč. gospod župnik ni prijazen narodnosti našej, toda navzlic temu ne pridi žalbeseda iz naših ust. Prosimo pa veleč. gosp. župnika, da blagovoljno pomisli na svoj poklic, katerega vestno vršiti je njega sveta dolžnost. In se mu nič nedozdeva, da se svojim nasprotovanjem zagreniva čustvovanje svojih župljanov, ki so po velikej večini slovenske narodnosti; in

ne pomisli, da tako razmerje — ako so si namreč župnik in župljani v nasprotju — nikakor ne more pospeševati gojitve verskega čustva?! Veleč. gospoda župnika bi prosili, da vse to dobro pomisli — morda pride potem vendar do drugačnih nazorov.

Naši članki o potrebi konsumnih druženj vzbudili so pozornost v širjih krogih. Tako nam je doposlalo „I. Ljubljansko uradniško konsumno društvo“ svoja pravila in računski sklep minulega leta v porabo. Ako bi kdo želel pregledati ta pravila, potrudi naj se v naše uredništvo. Kakor vidite, je stvar važna in vsakako vredna, da o njej premišljujemo. Oni, ki bi se lotil dela, da se ideja ta vresniči, stekel bi si velike zasluge za narodnost našo v Trstu, kajti materialna neodvisnost je prvi pogoj političke značajnosti.

Slovesno procesijo k sv. Jožefu v Ricmanje priredila je minolo nedeljo katoliška družba v Trstu. Cerkevnege obreda se je vdeležilo nebrojno število pobožnikov iz Trsta, okolice in bližnjih krajev. Ricmanje so ta dan bile podobno kacemu večjemu božjemu potu.

Vodnikova slika. Našim častitim naročnikom naznanjamo, da je došel v Trst g. Kočonda iz Zagreba, založnik „Vodnikove slike“. Ako bi kdo želel nabaviti si to krasno sliko, se lahko zgleda pri uredništvu našega lista.

Živinski semenj. na Opčinah ali v Bazovici vpelje menda gospod Pahor v Trebčah. Svojim volilecem je nekda to že davno priznal. Tudi pri zadnji seji se je oglasil ter zahteval živinski trg na Opčinah. Ako se kedaj semenj vpelje, izvestno bo to izključljivo Pahorjeva zasluga.

Kako se množé Lahí. Leta 1889. se je rodilo v deželi polente in limonov 1,148.249 Italijanov, umrlo pa samo 766.131, torej malo več nego polovica. Od leto 1882. do 1889 se prebivalstvo v Italiji pomnožilo za 2,487.678 duž in šteje sedaj blažena dežela 30,947.300 prebivalcev. Skornja je že prepolna, radi česar se laški naraščaj pridno izseluje v tuje kraje; najraje se pa Lahí zatekajo v našo Avstrijo, katera jih postrežljivo sprejme, ter za nje skrbi, v zahvalo pa v njej rijejo liki krti, ter gojé iredentizem.

Varujte otroke. Mala deklica imenom Marija Strajn v Škednju se je igrala minoli petek s svojim bratcem na ognjišču poleg ognja. Po nepredvidnosti se jej je vnela obleka in ogenj je ubogo dekletce

po vsem telesu močno opeknel. Umrla je po strašnih bolečinah v soboto popoldne. Stariši, pazite na svoje otroke!

Čast nam je preporučiti p. n. občinstvu **Trsta i okolice, Primorja i ostalih hrvatsko-slovenskih gradovah i mjestah, sa solidnosti i jeftinoće poznatu, te obilnimi modernimi pisanimi strojevi providjenu,**

JEDINU SLAVENSKU TISKARU U TRSTU

Ista prima i obavlja svaku naručbu bilo koje vrsti knjigotiskarskoga posla te preporuča se osobito za ove vrsti tiskanice kao n. pr.:

za župne urede, okružnice, račune, list. artija i zavitke s napisom, preporučne karte, posjetnice, zaručne i vjenčane objave, pozive, rasporede, ulaznice, oglase, pravila, izvješće, zaključne račune, ročištnike, punomoći, cjenike, jestvenike, svakovrstne skrižaljke, izpovjedne odule, knjige itd.

Uvjerava se p. n. občinstvo, da će nam biti osobita briga, p. n. naručitelje u svakom pogledu zadovoljiti koli **brzom i točnom podvorbom, toli jeftinom cjenom i ukusnom izradbom.**

Drži u zalih (skladišču) sve potrebne tiskanice i knjige za crkvene urede.

Onda ima na prodaj slijedeće knjige:
Kmetijsko berilo za nadaljevalno tečajje ljudskih škol in gospodarjev v pouk ciona prije 50 nvč. sada 40 tvrdo vezana n. 60
Sodnijski obrasci sastavljeni B. Trnovec n. 30
Vilim Tel, prevod Cognera n. 40
Ljudmila prevod J. Lešana n. 30
Filip prevod Križmana n. 30
Antigona prevod Križmana n. 30
Trst in okolica od Sile n. 30
Pjesma o zvonu preveo A. K. Istranin n. 30
Istra pjesma n. 30

Ove su knjige jako prikladne za darove o praznicah zato ih sl. občinstvu preporučamo. Kod naručivanja tiskanica i drugog, molimo naznačiti točn o naručbu i dotični naslov (adresu) naručitelja.

Za obilnu naručbu preporuča se
Tiskara Dolenc
Via Carintia br. 28 u Trstu.

Znaten postranski zaslužek,
ki se vedno vekša in ki dolgo let traja, morejo si pridobiti pripravne in zanesljive osebe (odsluženi žandarji imajo prednost), katere so v vednej dotiki z občinstvom. Vprašanja je pošiljati: „G. S. 1890“ Graz, postlagernd. 2-25

Spomladansko zdravljenje.
Čaj „Tisoč cvetic“ (Milleflori). Čisti kri. Izvrstno sredstvo, ako peče v želodcu, kakor tudi proti zabasanju in hemoroidom. En zavitek, zadosten za zdravljenje stane 50 kr. in se dobi v odlikovanej lekarni Praxmarer „Al due Mori“ Piazza Grande. 3-10

Zahvala

Podpisana načelnštva se pristrčno zahvaljujeta vsej onej gospodi, katera je blagovoljno sodelovala pri nedeljnem koncertu v gledališču „Armonia“ t. j. gospodu Josipu Nolliju, slavneuu tamburaškemu zboru, dramatiškemu odseku in pevskeemu zboru, posebno tudi vodjem teh zborov, ker so po svojej trudoljubivej požrtvovalnosti pripomogli, da je bil uspeh koncerta tako v moralnem, kakor materialnem obziru tak, da smemo Tržaški Slovinci po vsej pravici ponosni biti.

V Trstu 29. aprila 1890.
Načelnštva ženske in moške podružnice družbe sv. Cirila in Metoda.

5 do 10 gld. na dan

more si vsak prisluziti brez kapitala in rizika s postavno dovoljenim prodajanjem sreček na obroke. 3-6

Ponudba naj se pošilja: Bankhaus Fischer & C., Budapest Franz Josefs Quai 83.

Najboljša 9-40

Brnska sukna

razpošilja po originalnih tovarniških cenah
tovarna finega sukna

Sigel-Imhof v Brnu.

Za elegantno pomladno in poletno moško obleko zadosti je 1 odrezek v dolgosti 3-10 metra, to je 4 Dunajski vatli 1 odrezek iz pristne ovčje volne velja:

3-6 gld. 4.80 iz navadne
3-6 gld. 7.75 iz fine
3-6 gld. 10.50 iz jako fine
3-6 gld. 12.40 iz najljinoše

Nadalje so v največji izbiri: s svilu pretkana grebenasta sukna, blago za ogrtače, lodeu za lovec in turiste, peruvienne in tosking za salonske obleke, prepisana sukna za gg. uradnike, blago iz sukancea za moške in dečke, ki se sme prati, pristna piqué-giletblaga itd. — Za dobro blago, natančno odgovarjajočo in točno dopošiljatev se jamoči. Uzorci zastoj i franko.

Vaše blagorodje!

Priporočam Vam svoje slastne Debrečinske salame in
klobase kl. gl. 1.20
Paprika-slanino, zrnato —.64
Rožno papriko 1.—
Liptauski sir —.60
Borovičko lit. 1.—
Konjak (madžarski) lit. 1.80
Sok od jagod (Preiselbeer-Compot) kil. gl. —.66
V zabojih od 5 kil s poštnim povzetjem.

Z največim spoštovanjem
Gustav Petrovicky,
Miskolec Ogrska kazinecky utza 18.
Kedor pošlje denar naprej, dobi pošiljatev franko

Suknene stvari

razsilje za gotovo ili pouzetjem za jako jeftine cene i samo dobre vrsti

3.10 m. za 1 odielo samo	for. 3.30
3.10 " " " "	" 4.60
3.10 " " " "	" 6.80
3.10 " " " fino	" 12.—
3.10 " " " vrlo fino	" 15.—
2.10 " " " za kaput fino	" 6.—
2.10 " " " vrlo fino	" 9.—
1.00 " darovae	for. 2.20-3.20
6.30 " kangarn za prati	for. 2.80

Tvornica i skladišće sukna

E. Flusser u Brnu

Dominikanski trg 8.

Uzorci badava i franko.

9-2-12

Vaše blagorodje!

Usojam si Vam priporočati svoj ogrski desertni sir (izvrstni ovčji sir s karpatskih pašnikov) v ploščah in najfinijem zavitku in v originalnih poštnih zabojih od 5 kil, v katerem je 72 komadov za 4 gld. 80 kr. a. vr., po poštnem povzetju franco po celj Avstriji.

Prosim, da se ne zamenja moj Liptauski ovčji sir s karpatskih pašnikov se sličnim dunajskim, monakovskim in manjskim pivskim sirom, kateri je iz kravjega mleka.

Z največim spoštovanjem
Gustav Petrovicky,
10-6 Miskolec, Ogrska, kazinecky utza 18.

Posilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Teodor Slabanja

srebrar v Gorici, ulica Morelli št. 17, priporoča se vljudno pri visoko častiti duhovščini v napravo cerkvenih posod in orodja najnovješe oblike, kot: monstranc, kelliho itd. itd. po najnižji ceni.

Stare reči popravi, ter jih v ognji pozlati in posrebrni. Na blagovoljno vprašanje radovoljno odgovarja. 27-18

Posilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Lekarna Franzoni

pri „Materi Božji“ 4-5

v ulici sv. Antona (poleg cerkve). Velika zaloga vsakovrstnih zdravil.

J. PSERHOFER'S

Apotheke zum „goldenen Reichsapfel“

WIEN — Singerstrasse N. 15 — WIEN.

Kričistilne, nekda imenovane univerzalne kroglice, zaslužijo po vsej pravici to poslednje ime, kajti obilo je bolezní, pri katerih so pokazale te kroglice svoj izvrstni učinek. Desetletja sem razširile so se te kroglice na vse strani, zapisujejo jih zdravniki in gotovo je malo družin, v katerih ne bi bilo male zaloge tega domačega pripomočka.

Jedna škatljica z 15 kroglicami stane 21 kr., jeden zavitek šestih škatljic 1 gld. 5 kr., pri nefrankovaní pošiljati po povzetju 1 gld. 10 kr. Ako se denar naprej pošlje, ni treba plačati porto, in stane: 1 zavitek kroglice 1 gld 25 kr., 2 zavitka 2 gld. 30 kr., 3 zavitki 3 gld. 35 kr.; 4 zavitki 4 gld. 40 kr., 5 zavitkov 5 gld. 20 kr., 10 zavitkov 9 gld. 20 kr. (Manj, kot jeden zavitek se ne pošilja).

Prosimo, da se izrečno zahteva

„J. Pserhoferjeve kričistilne kroglice“

in paziti je, da ima pokrov vsake škatljice isti podpis J. Pserhofer v rdečih pismenih, katera je videti na navodilu za porabo.

Balzam za ozeblino J. Pserhoferja 1 posodea 40 kr., prosto poštnine 65 kr.

Trpotčev sok, proti kataru, hripavosti, krčnemu kašlju itd. 50 kr.

Amerikansko mazilo za trganje 1 gld. 20 kr.

Prah proti potenju nog, škatljica 50 kr., poštnine prosto 75 kr.

Balzam za goltanec, 1 steklenica 40 kr., poštnine prosto 65 kr.

Življenska esenca (Pražke kapljice) proti pokvarjenemu želodcu, slabemu prebavljenju, stekleničica 22 kr

Angleški čudežni balzam, steklenica 50 kr., mala stekleničica 12 kr.

Fijakerski prašek, proti kašlju itd. 1 škatljica 35 kr., poštnine prosto 60 kr

Tanokininska pomada J. Pserhoferja, pospešuju rast las, škatljica 2 gld.

Univerzalni plašter prof. Stuedela, domače sredstvo proti ranam, ulesom itd., posodea 50 kr., poštnine prosto 75 kr.

Univerzalna čistilna sol A. W. Bullricha, izvrstno domače sredstvo proti posledicam slabe prebave, 1 zavitek 1 gld.

Razven imenovanih izdelkov dobivajo se še druge farmaceutične specialitete, ki so bile po vseh avstrijskih časopisih oznanjene. 12-12

Razpošiljanja po pošti se točno odpravljajo proti gotovem ali povzetju.

Pri dopošiljati denarja po poštnoj nakaznici, stane porto dosti manj kakor po povzetju. 9-12

Najnovejša iznajdba Žveplalni meh „ZABEO“

Patentirana v vseh državah.

Žveplani meh „ZABEO“ najnovejša znanjdba z dvostrukim tiranjem zraka služeč za posipanje žvepla i drugih prahov proti trtnoj bolezni je bil odlikovan v Firenci na zadnej mednarodnej razstavi aparatov proti trtni uši z srebrno avetinjo prve vrste. *Ministerstvo poljedelstva obrtnije i trgovine* je odredilo ta meh kmetijskemu muzeju v Rimu. Jednostavna i močna konstrukcija tega meha omogočuju uspah dvostruknega tiranja zraka i posiplje prah z najmanjšim krotanjem; posebni zapor ne dovoli da se žveplo v notranjost zagotovi.

Ogromne naročbe tega meha so mi pretekla leta dohajale iz vseh vinorejših krajev torej mi nij potreba posebno hvaliti njegove prednosti, katere ga predpostavijo vsem drugim meham.

Izumitelj si pridrži postopati proti ponaredjenjem njegovoga meha z vsem pravicam katere mu zakon dovoli.

Cene: V zalogi v Trstu brez carine za naročbe od 1-25 mehov, komad, gl. 2.—, od 25 mehov naprej gl. 1.90. Za notranjsko carino prosto za naročbe od 1-25 mehov, komad, gl. 3.50 od 25 naprej, gl. 3.35

Cene za zaboje:
loseni Zaboj za 1 meh 40 kr. za 2-5 mehov 60 kr., za 6 in več mehov vsaki meh 10 kr.

V istarske luke se pošilja brez zaboja.

Opazka. Pošilja se samo ako naročitelj denar ob enem z na ročbo pripoše.

Glavno i edino zastopstvo i za luga za TRST, REKO, GORICO, ISTRILJO, i DAI-MACILJO pri tvrdi:

ENRICO PEGAN

v TRSTU — Lloydova palača, via Mercato vecchio 4. Imenovana tvrdka ima na zalogi po prav nizkih cenah slijedeće predmete: sisaljke za vino, stiskalnice za drozje, srave za gnečenje grozdja, sisaljke za bunare (štirne), škropilnice za vrste itd. Železna o pohištvu kakor postelji, mize, stole, postelji za otroke itd. Mizo i stole lesene za vrte — železne padiljone za vrte i vse druge predmete ki spadajo v hišo na vrt i v klet. — Prevažne vsakorstne naročbe. — Cenik, proračun i razjasnenja da se po zahtevanju vsakemu. 1-8